

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.

Pe o jumătate de an 2 coroane.

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

INSERTATE

se primesc în biroul administrațiunei (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 4 bani, a doua-ora 12 bani, a treia-ora 10 bani: și timbru de 60 bani

Apare în fiecare Duminică

Fapte se vedem!

I.

De vre-o săptămână încoace dat ne-a fost să auzim din partea stăpânitorilor nostri prin foi și în dieta țerei vorbe dulci și îndulcitoare față de noi Români, astfel că s'ar părè, că Maghiarii încep a fi stăpâniți de gânduri cinstite și că ar voi să ne facă dreptate în toate privințele.

Bine ar fi dacă vorbelor dulci ar urma și faptele, lucrurile însă stau altcum. Eată cum ni-se înfățișează starea lor adevărată:

În dieta din Pesta se discută acum *budgetul țerei*, adică venitele și cheltuielile, ce vor să se facă anul acesta. La discuția aceasta se pot atinge toate afacerile publice și se pot critica toate faptele guvernului, precum și întreaga sa politică de cârmuire.

De acest drept ce-l au *„părinții patriei”* s'a folosit deputatul *Komjathy*, kossuthist și șovinist dela roată, când într-una din zilele trecute a discutat în dietă afacerea *naționalităților* nemaghiare, făcând imputări guvernului și cu deosebire prim-ministrului *Széll*, că față de naționalități are o politică păgubitoare intereselor statului maghiar, fiindcă nu mai ține în frâu naționalitățile din țeară, cum făceau guvernele de mai nainte și că politica acestuia este prea blândă față de noi!

Înviniuirile acestea au provocat răspuns. Și răspuns a căpătat *Komjathy* dela doi: dela *Tisza István* și prim-ministrul *Széll*.

Tisza István, fiiciorul vestitului prigonitor al nostru, *Tisza Kálmán*, împotriva obiceiului seu unguresc, a vorbit de astă-dată blând și îngăduitor față de noi. A zis, că stăpânirile maghiare trebuie să fie cu cruțare față de silințele culturale ale naționalităților și îndeosebi cu privire la rentele (venit sigur), ce le primesc dela București școalele noastre din Brașov, a zis, că *Românii sunt în drept să-și susțină școale*, prin ce se recunoaște îndreptățirea *culturei naționale române*; ear' recunoscându-se acest lucru, se recunoaște și *ființa națională a poporului român*; pentru-că numai o *națiune neatârnată* poate să aibă *cultură proprie-națională*.

Mai însemnat însă a fost al doilea răspuns, dat de prim-ministrul *Széll*. El a spus din capul locului, că învinuirile lui *Komjathy* nu sunt adevărate și că are și el program de purtare față de naționalități, apoi răspunde punct de punct la toate învinuirile.

Între altele arată, că direcțorii, cari au suferit, ca fiicorii din jurul Aradului să meargă la asentare cu *steag național românesc*, au fost scoși din direcție.

Mai departe, zice, că la întronarea Metropolitului *Meșianu* în Sibiu nu s'a întâmplat nimic împotriva statului, — cum a zis *Komjathy*.

Față de adunările *Slovacilor*, ținute anul trecut, zice, că numai acelea le-a îngăduit să se țină, cari n'au fost naționale și de năsuințe contrare statului.

Mai departe despre băncile românești zice, că pe calea legii nu poate să facă nimic împotriva lor și e treaba

băncilor ungurești să le stingherească și slăbească.

Se laudă apoi ministrul-president că nu a luat în seamă cererea *Slovacului Mudroni*, pentru întemeierea unui gimnasiu slovacesc și că reuniunea slovacă *„Jivena”* o urmărește cu cea mai mare atențiune. Hotărîrea scaunului școlar din *Biserica-albă*, ca protocoalele să fie purtate în *limba germană a nimicit-o*, adică a aprobat casarea făcută din partea comitetului administrativ al comitatului *Timiș*.

Ei, eată că cu toate vorbele dulci, nici *Széll* nu se ține de lege și dreptate. Chiar cele două din urmă fapte ne o dovedesc aceasta. Dar' despre acestea și despre alte ce-a mai zis *Széll* în dietă vom scrie în nrul viitor. m.

Proclamația Irlandezilor. Încercăturile Angliei, ce 'și-le-a făcut singură cu începerea războiului în contra pacificei populațiuni din Transvaal, a îndemnat pe Irlandezi să facă un energetic pas pentru a se scutura de asupritorul jug în care se află. Se telegrafează anume dela Londra, că *Redmond John*, șeful partidului național irlandez, a adresat o proclamație poporului irlandez, invitându-l să se unească în lupta ce tocmai acum, în această stare critică a Angliei, trebuie să o ducă, pentru a forța vindecarea gravaminelor legitime ale Irlandezilor. Știrea a produs mare mirare în lumea politică.

Îndărăt, la vatră! Pe când Maghiarii se tânguesc că Săculi lor emi-

FOIȚA.

Poesii populare.

Din Vraniuț.

Culese de Ioan Becleni și de Ilie Lungu, juni

Măruț roșu de pe țeară
Farmecile mă mâncară,
M'au mâncat că 'mi-li-or dat,
'Mi-le-au dat de le-am beut
Ca pe mândra s'o zăuit,
Dar' eu nu pot s'o zăuit
Că și-aseară o-am văzut,
Cu ulcioru sus pe mână
Aducând apă de cină.

Mor mândruțo și m'aprend
Când te vîd pe drum trecînd
Și din mână vîjeind,
Dar' din poale vînt făcînd,
Nu mi-s slobod să te prind,
Să-ți cuprind eu mijlocelu
Cum cuprinde lupu mielul.

Din Aiud.

Culese de S. U. Marian, elev preparandial.

Foaie verde fir de nalbă
Lumea țeara tot mē-ntreabă
De ce sînt tristă și slabă,
Tristă, slabă tot voiui fi
Ce-am pierdut n'oiu mai găsi,
C'am pierdut un mare bine
Pe bădița d'ingă mine,

Frunză verde de gutui
Gură ca la badea nu-i,
Nici nu-i dulce, nici sălcie
Numai cum îmi place mie.

Cine trece pe sub sat
Trece badea fermecat,
Dar' cine l-o fermecat
O fetiță din cel sat,
Cu tină dela fântână
Să nu mai aibă hodină.

Din Uifalēul-ungureso.

Culese de George Voeună și Petru Lobonțiu.

Ibovnică tu vecină
Ce gați la bărbat de cină?
Chisăliță pîrgălită,
La drăguț găină friptă.
Ține-mi Doamne bărbatu,
Să are răzoarele
Să umple hambarele,
Dar' mă ține și pe mine
Să le golesc toate bine.

Frunză verde alunică,
Primăvara-i noaptea mică
Nu-i de mers la ibovnică,
Până colo mai la toamnă
Când lumea poate să doarmă,
Până-n luna lui Brumar
C'atunci-s nopțile mari,
Stai cu mândra cât îți place
Și ziuă nu se mai face.

Frunză verde de mușcată,
Când eram la maica fată
Faceam pită minunată,

grează în ruptul capului în România și-și bat capul cum și ce se facă pentru a-i pute opri acasă, — eată că guvernul român a aflat și pentru chestia aceasta deslegarea potrivită. Cetim anume în »Epoca« primită astăzi, că ministerul român de interne a dat ordin ca toți muncitorii unguri, veniți de curând în număr de peste 1000, în țeara românească, spre a găsi de lucru, *să fie trimiși la vetrele lor*. Deslegare simplă și bună.

De peste săptămână.

Procesul dela Baia-de-Criș.

Cetitorii nostri știu, că săptămânile trecute trei vrednici tineri români dela universitatea din Cluj au încununat mormântul viteazului nostru dela 1848 Iancu, la Tebea. Cum în țeara noastră, sub oblăduirea maghiară toate merg de-a-ndoasele, cei trei tineri au fost dați în judecată. Vrednicii tineri sunt: *Ioan Scurtu, C. Steer și G. Novacovici*. Pertractarea s'a ținut Marți, în 13 l. c. la judecătoria cercuală din Baia-de-Criș. La proces a fost de față mult public. Tinerii s'au purtat brav; au răspuns numai românește, după dreptul ce li-l dă legea. Asemenea brav s'au purtat și advocații apărători, preamărind pe Iancu. Ei au fost: *Dr. St. C. Pop* dela Arad, *Fr. Hossu-Longin* dela Deva și *Teodor Pop* dela Baia-de-Criș. În decursul pertractărei gendarmii au urmărit pe tineri și apărătorii lor.

Marți după amiază s'a adus *sentența* următoare:

1. De sub acusa delictului contra religiei, acușării se absoalvă.
2. Dar' sunt condamnați pentru prăznuirea lui Iancu, vinovat de *infidelitate către patrie (!)*, și *cătră ideea de stat maghiar (!)*, și pentru cununa cu tricolor.
3. Cununa se confiscă.

Toți trei acușării ascultă sênini și veseli condamnarea: *fiecare 6 săptămâni temniță ordinară și 250 coroane amendă*.

Acușării și apărătorii însinuă recurs la tribunal.

Trăească dreptatea ungurească!

Dar' de când m'am măritat,
Nici mălaiu n'am frământat
C'am trăit din cumpărat,
Că mă duceam la oraș
Și-mi luam pită și caș,
Cu bărbatu-alătura
Mânca-mi-l-ar funia,
Și de lucru nu-i mai pasă
Toată vara șede-acasă,
La lucru nu-l vede nime
Că șede tot lângă mine.

Dragă-mi lelea ciocuse,
Suflă-n foc se uită-n ușe,
Gura-i plină de cenușe
Și ea-i mândră ca o păpușe.

Bădiță cu păr sucit
Șezi la noi dac'ai venit.
— N'am venit eu ca să șed
Ci-am venit ca să te-ntreb
Da-mi fata după mine?
Dacă nu, noroc și bine!
Da-mi fata, ori nu dai?
Dacă nu noroc să ai.

Iubileul Metropolitului Mihályi.

Iubileul I. P. S. Sale Metropolitului Mihályi, despre care facem amintire și în alt loc, a fost sêrbat frumos în Blaj. Marți seara a fost conduct de făclii și iubilantul a fost salutat de prof. *Alesiu Viciu*. Metropolitul a fost viu aclamat de public.

Din acest prilej foaia »Unirea« a scos un număr sêrbătoresc, în care descrie vieța vrednicului Metropolit și da date privitoare la întronisare.

Din articolul prim dăm aci următoarele frumoase părți:

Știm, că iubitul nostru arhieru nu e iubit de cei-ce puterea lumească o au peste noi. Dar' știm și aceea, că pentru noi pătimește, că pentru drepturile noastre suferă, că păcatele noastre le poartă.

În schimb îi aducem inimile noastre. Alt dar nu avem, nu avem nici aur, nici argint. Dar' inimile noastre cu toată bogăția simțirilor, cu tot focul sfânt al dragostei, cu toată vâpaia însuflețirii, 'i-le oferim în ziua aceasta, ca desdaunare pentru câte a suferit și pentru câte s'a lipsit pentru noi.

Fie dragostea aceasta răsplată și tot această dragoste să fie și îndemnul pentru viitor.

DIN LUME.

Răsboiul în Africa-de-meză-zi.

Englezilor le merge tot mai rău: sunt bătuți în toate părțile. Burii acum voesc să-și atace ei, și nu a sta ca până aci mai mult în apărare.

Știri din Africa.

O depeșă sosită la *Bruzella* anunță, că generalul, care a primit însărcinarea de a încunajura pe Buller și a-i tăia calea de retragere, este *Schalk-Burger*. Spre acest scop el înaintează spre sud-est dela Colenzo.

Tot asemenea au început ofensiva Burii din Orange contra localității *Molteno*; ei sunt conduși de *Luca Meyer*. Resultatul acestor operațiuni ofensive până acum nu este cunoscut.

În jurul *Rensburgului* s'au întâmplat zilele aceste lupte sângeroase. Trupele engleze au fost silite să se retragă.

Rensburg e amenințat de Buri. Englezii se vor retrage în *Nawport* (Colonia Cap). Cioenirea Burilor cu oastea principală a lui Roberts se așteaptă în curând.

Armata engleză

În ședința din 6 l. c. a camerei din *Londra* secretarul de stat *Wyndham* a comunicat următoarele date despre contingentul armatei engleze din Africa: Trupe regulate 126.000, mărinari 1000, miliție teritorială 9000, yeomanry 9000, voluntari 10.000 și trupe coloniale 26.000 de oameni. S'au mai hotărât să se trimită 17 batalioane de miliție și 3000 de yeomanry, astfel că întreaga putere armată, subtrăgând numărul morților, răniților și celor dispăruți, va fi 194 mii de combatanți.

Wyndham a mai comunicat că dela începutul ostilităților au dispărut 2283 de oficeri și soldați. Guvernul englez nu știe cu siguranță câți se află din acest număr în prinsoare la Buri.

Din toată lumea.

Răscoala Indianilor.

O depeșă din *New-York* anunță, că seminția Indianilor *yaqui* din Mexico s'a răscolat contra albilor. Causa e, că guvernul voeste a face colonisări în teritoriul lor. Seminția aceasta e puternică și războinică. Lupta între ei și trupele mexicane e crâncenă.

Din Sêrbia.

Scupcina sêrbească a fost închisă în *Viș*, în 10 l. c. cu un mesaj al regelui *Alesandru*, în care acesta face reprivire asupra lucrărilor sêvrșite și a raporturilor interne și externe ale Sêrbiei, pe cari le află mulțumitoare.

Din Egipt.

În *Egipt* continuă mișcările anti-engleze. Din *Cair* se anunță, că împotrivirea armatei egiptene a fost pusă la cale de emisari ruși și francezi, spriginiți de chedivul. Chedivul a părăsit capitala și a călătorit în deșert.

Polonii în Prusia.

În ședința din 13 l. c. a dietei prusiane, la discuția asupra bugetului de interne dep. polon *Iazdziewski* declară, că Polonii sunt nemulțumiți din cauză, că nu li-s'a făcut dela 1887 nici o concesiune. A mai vorbit dep. polon *Dziembovski*, ear' în urmă ministrul *Rheinbaben* declară, că va examina plângerile Polonilor.

De-ai fi lele cum ți fala,
Nu ți-ai țese pânza vara
Să-ți mănca vermi mînjala,
De-ai țese vara sumane
Pânza coalea-n postu mare.

Cucule cu pene sure
Nu mă trage la pădure,
Pădurea-i cu frunza lată
Și doru mîndrei mă gată.

Din Vrani.

Culese de *George Muntean*, corist.

Când eu vîd pe mîndra Doamne
Nu-mi vine trei zile foame,
Când cu mîndra mă-ntîlnesc
Trei zile nu flămînzesc.

Câte boale-s pe sub soare
Nu-s ca dorul arzătoare,
Că dorul unde se pune
Face inima cîrbune.
Drag 'mi-ar fi să odihnesc

Pe brațele cui gîndesc,
Draga mea și-a cui te are
Culcă-mă-n brațele tale.

Cât e omul tinerel
Să ține dorul de el,
Dacă omu-'mbêtrînește
Dorul mai călătorește.
Frunzuliță din Cîlnic,
Caută-ți mîndră alt voinic
Că cu mine n'ai nimic,
Că eu firea ți-o cunosc
Că numai mă port om prost,
Tu cu ochii ești la mine
Și cu alții trăești bine.

Frunză verde sîlcioară
Iubește-mă mîndră eară,
Că nu ți-am fost drag-o seară
Ci doi ani întregi și-o vară,
Câtă boală-i pe sub lună
Nu-i ca dorul de nebună,
Că dorul unde se lasă
Face lacrimilor casă.

SCRISORI.

Oameni harnici.

Doştat, 11 Februarie 1900.

Dumineca trecută ne-am întrunit curatoratul, precum şi comitetul administrator al »Grânarului«, cultului gr-cat. din parochia noastră, când ni-s'a făcut cunoscută starea fondului »Grânarului«, precum şi socotelile bisericeşti şi şcolare de pe anul 1899. Cel dintâiu, deşi s'a început numai din 1 Aprilie 1899, totuşi cu sfîrşitul anului numără 127 de membri fondatori, pe viaţă şi ordinari, cari până în 31 Decembrie anul trecut 'şi-au plătit taxa anuală cu suma de 234 feldere de cucuruz.

Este modest începutul, dar' după însufleţirea ce s'a arătat la publicarea socotelilor de pe anul trecut ne îndreptăţeşte la o temeinică nădejde, că în decurs de 10 ani, pe cât timp membrii sînt obligaţi prin statute a-şi urma plătirea regulată a taxelor, vom ajunge la un capital din venitul căruia în mare parte se va pute plăti învăţătorul.

Este fără îndoială un lucru nu uşor a încassa regulat împrumuturile făcute dela »grânar«. Dar' modul de încassare din statute ne cheazăseşte că toţi cei-ce se împrumută trebuie să fie regulaţi plătitori, precum chiar s'au dovedit şi în anul trecut. Prescrierile statutelor sînt foarte practice şi întru a sporî numărul membrilor, pentru-că împrumut în locul prim capătă dela grânar numai membrii ace-luia, aşa se sileşte şi cel mai sărac a se face membru, ca să poată ave favorul de a fi împrumutat.

Cu un cuvînt grânarul nostru este foarte practic şi bun. Nădejduim mult dela acela; barem ar îmbrăţişa oamenii nostri peste tot locul acest mod de economie de a-şi asigura plătirea regulată a salariului învăţătoresc.

Cu acest prilej nu pot retăce a arăta în public o nouă modalitate de contribuire spre scopurile şcolare, pusă în praxă de preotul nostru, şi anume: Ca creştini, ducem în Dumineci şi sîrbători prescuri pentru jertfă, lângă acelea şi ceva vin de paos. Dar' acel vin adese-ori e aşa precum îl are omul, ori precum îl află în cărcimă, cele mai de

multe-ori nepotrivit pentru sfînta slujbă. Părintele nostru a mijlocit la proprietarul din loc, dl Sam. Crăciun, a ne provede în toate Dumineci şi sîrbători peste an cu vin dela d-sa. Ear' ceialalţi creştini au fost rugaţi ca în locul vinului de paos să ducă fiecare unul sau doi cruceri şi să-i arunce în pixul (lădiţa) spre acel scop anume aşezat în biserică. Banii acestia au scopul de a provede pruncii săraci şi silitori cu cărţi de şcoală şi alte recuisite. Aici încă ne-am ajuns scopul, căci în decurs de doi ani s'au adunat peste 60 (şeszeci coroane), din care sumă în anul acesta s'a cheltuit pentru cărţi de şcoală 18 coroane.

Oare acest mod de a aduna crucer de crucer pentru luminarea băieţilor nostri ar fi ceva greu lucru, a-l introduce la toate bisericile?... Eu cred că nu.

În curînd, de ne va ajuta D-zeu, avem nădejde a vă scrie şi despre alte folositoare întreprinderi, ce ne sfătuim să mai facem. **Unul din popor.**

Dela Năsăud.

— 4 Februarie n 1900.

Corpul didactic al şcoalei fundaţionale elementară din Năsăud, cu ajutorul câtorva domni din loc, 'şi-a propus a aranja o petrecere cu joc pentru copii, al cărei venit să formeze un fond pentru ajutorarea copiilor săraci, cu cărţi, recuisite de scris, vestminte etc. dela sus amintita şcoală fundaţională.

Ieri, 3 în Februarie, în marea sală de gimnastică a gimnasiului superior, a decurs această petrecere »de copii«, a căreia isbândă morală şi materială a întrecut prevederile tuturor.

Încă de cu seară, pe la orele 5, inteligenţa din Năsăud şi chiar şi din jur, a început rînd pe rînd a-şi face intrarea, astfel că pe la orele 6 spaţioasa sală era înşesată de public numeros. Toate familiile din Năsăud, toate branşele au ţinut să-şi aibă reprezentanţii lor la această petrecere dată într'un scop atât de nobil: ajutorarea copiilor săraci a unei şcoale româneşti.

Inima-ţi creştea de bucurie, când vedeai alături de copilaşii mici de şcoală,

în haine albe ca de ânger, pe părinţii lor, privindu-ţi cu dragoste şi delectându-se cu lacrimile-n ochi, ear' alături d-şoarele mici de şcoală, d-şoarele mai mărişoare..., drăgălaşe şi surizetoare, asupra cărora, ochii copiilor mari..., a burlacilor, ţinteau neîntrerupt.

Şi nu mai era această petrecere o simplă petrecere de rînd, ci o manifestare a simţământului de ajutor creştinesc şi a dragostei de neam şi de legea noastră strămoşască.

Corpul învăţătoresc al şcoalei normale din Năsăud poate fi mândru şi oareşi-cum măgulit în sufletul său, că publicul românesc din district, — ştiind să aprecieze din destul munca şi lucrarea ce o desvoaltă neîntrerupt acest corp pe terenul cultural-naţional, — s'a grăbit a da obolul său, spriginind bunele lui nisuiţe şi înaintînd astfel interesele unui vechiu institut de cultură românească, al căruia început este legat de chiar începutul românismului în acest ţinut.

280 coroane au încurs în seara petrecerei la cassă, ear' de atunci mereu sosesc dăruiri benevole, în scopul măreţ arătat mai sus. Dovadă cât preţ se pune şi cu cât interes urmăreşte publicul înaintarea şi înflorirea acestei şcoale centrale.

Fie aceasta pentru membrii corpului învăţătoresc al acestei şcoale un îndemn tot mai mult, să-şi îndeplinească cu conştiinţiositate şi demnitate ca şi până acuma, aşa şi în viitor, greaua dar' măreaţa lor menire de crescători şi instructori ai tinerelor generaţiuni.

Unul dintre cei de faţă

Fapte vrednice de urmat.

Velt, 7 Februarie c.

Comuna Boian (comitatul Tîrnavei-mari) este aşezată în vecinătatea comunelor săseşti, la 2 kilometri de comuna Basna, unde se află băi cu ape minerale. Boianul e totdeodată în tot comitatul a doua comună cu mai mare populaţiune, Români şi Saşi; majoritatea o formează Românii gr-or. În această comună încunjurată de toate părţile cu trei părţi de hotăr, pământ roditor,

Din Ernut.

Culese de George Holom.

Frunză verde de cireş
Vai mândră departe eşti,
Eu departe tu departe
Dragostea ni-se desparte,
Eu departe-n ţeri străine
Cu drag mă despart de tine,
Tu departe-n satul meu
Cu drag mă despart mereu,
Că mă despart şi nu prea
Că mi gândul la mândră,
Eu mă despart şi nu-mi vine
Că mi gândul tot la tine,
Fă tu mândră ce vei face
Sufletul meu să se-mpace,
Fă-te mândră trandafir
Şi sboară la mine-n sîn,
Fă-te lumină de ceară
Să te pun eu subsuoară.
Plînge-mă mândră cu dor
Că 'ţi-am fost drag bădişor,

Plînge-mă mândră şi-nceată
Că 'ţi-am fost eu drag vr'odată.

Vai mândruţă cum m'aş duce
Seara la guriţă dulce,
Vai mândruţă cum aş mere
Seara la mîndrele mele,
Vai ba cumu-mi de jele
Că-s cătană nu pot mere,
Frunză verde de lemn lat
Rău maică m'ai blăstemat
Vineria pe nemîncat
Căci cătană am picat,
Cu mîna mă legănai,
Cu gura mă blăstēmai,
Blăstēmul 'mi-o fost de foc
Să n'am în lume noroc,
Să n'am Paşti, să n'am Crăciun,
Să le mînc mergînd pe drum,
Să n'am Paşti, să n'am Rusale,
Să le mînc mergînd pe cale,
Să n'am zi de sîrbătoare
Fără să le sîrbez pe cale.

Din Selişte.

Culese de I. S. M.

Foicică trei spânace
Copiliţă vină-ncoace,
Ba la tine nu viu drace
Că ştiu mintea ta ce face,
De viu lă tin' nu-mi dai pace.
Brăduţ de munte-nalt
Tu nevastă cu bărbat,
De bărbatu 'ţi urit
Aruncă-i ghilţu de gât
Şi-l scoate-n tîrg de vîndut.
Şi strigă în gura mare:
Am un bărbat de vînzare
Şi l-aş da pe cinci parale,
Da mai nice cinci nu face
Că nu-i pe gust nici nu-mi place
Numai n'am ce drac mă face,
Că-i bătrîn şi e urit
Numai de-al băga-n pămînt,
Mai bine unu tinerel
Ca să te tot joci cu el.

vii și poduri frumoase, oamenii întru întâiu erau mai toți în stare bună, pentru-că nu era nici un Jidan în comună.

În anul 1864 s'a încuibat în comună un Jidan sărac, după el ceva mai târziu altul și mai sărac, așa că în ziua de azi în comuna Boian se află așezate 5 familii de Jidani, cari numără 48 de suflete, toți cărcimari și comercianți și în stare bună și cu un învățător pe care 'și-l plătesc regulat.

În 6 Ianuarie a. c., ziua Arătărei Domnului (Bobotează), acel spirit sfânt care în chip de porumb sbura pe deasupra Iordanului, a umbrit pe poporul comunei Boian fără deosebire de confesiune și 'l-a întărit în credință tare, așa încât după predica preoților lor îndată după ameazi s'au adunat pe strade o mulțime de oameni vorbind unii cu alții și spunând că ce predicății frumoase au fost astăzi. Ați auzit măi, — zicea unul cătră celalalt, — *că la ce sărăcie ne duce pe noi beutura vinarsului. Haidăți să facem olegătură cu toții să nu mai bem vinars un an de zile*, multe am făcut, să o facem și asta! Și s'au învoit toți și au pus legătură, că ori-care și pe ori-și-care 'l vor afla că a intrat în vre-o cărcimă să fie pedepsit cu 20 fl.

Auzind de aceasta Sașii ei încă au intrat în societate cu Românii. Astăzi în comuna Boian s'a format o societate de temperanță cu preoții în fruntea lor, ca apărători, având a se îngriji și ai prevedea cu statute aprobate de forurile judiciare competente.

Din 6 Ianuarie nu mai intră nimenea în cărcime, acele sunt goale în toate zilele, nu se mai aud înjurături, ear' bisericile în toate Dumineci și sârbători sunt îndesuite de popor. Un Jidan s'ar fi declarat că e aplecat să se facă Român, numai să meargă oamenii la cărcima lui să bea.

Laudă preoțimei brave Iosif Crișan gr.-or., Ariton Migia gr.-cat. și Mihael Kenczel luteran, și laudă poporului, care e conștiu de chemarea sa.

Dă Doamne ca din toate comunele să ne sosească tot astfel de vești bune și frumoase!

Ioan Moldovan,
notar cercual.

Petreceri în Chior.

Posta (Chior), la 8 Febr. n. a. c.

Sunt frumoase zile sârbătorile Crăciunului, când creștinii se bucură de Nașterea Mântuitorului lumii și ascultă frumoasele colinde, cântate pe la case de băieți. După Crăciun apoi urmează cășlegile, earăși cu petreceri frumoase

aranjate în mai multe părți. Ele însă sunt nu numai pentru veselie, ci sunt și folositoare, de oare ce venitul lor se dă spre scopuri culturale.

Petrecerile cu joc, ce senatele școalelor noastre românești au început a le aranja, aduc cei mai mare folos. Ele aduc un folos dublu, pentru-că în ele se întrunesc și își petrec de obicei tineri și bătrâni, popor și inteligenți, și când e apoi pe dimineața cassarul își dă seama că s'a adunat atâta și atâta sumă de bani. Cumcă aceste petreceri sunt foarte folositoare deja e lucru constatat și aici la noi în Chior, și cu începutul cășlegilor s'au început și petre-

sub presidiul dlui preot de acolo Al. Peter, care a reușit foarte bine, căci inteligența de acolo a fost reprezentată în număr complet. În 6 Ian. v. (Botezul Domnului) s'a ținut o astfel de petrecere în comuna Finteușel. Aceasta a reușit peste așteptare, căci poporenii din Finteușel, când e vorbă de binele comun țin cu toții strâns unul cu altul, și au luat parte cu toții la această petrecere.

Virful petrecerilor populare însă 'l-a făcut petrecerea corului plugarilor români din Șomcuta-mare, care s'a ținut la 4 Februarie n. a. c. Sunt vrednici de laudă conducătorii plugarilor din Șomcuta-mare, și tot asemenea și plugarii, pentru-că ascultă înțeleptele povățuiri și sunt cu deplină ascultare față de conducătorilor, cari au în frunte pe dl prot. I. Sârb.

Petrecerea s'a început cu un joc românesc mai vechiu în Chior.

A fost reprezentată în număr frumos inteligența română și au fost și câțiva fruntași maghiari.

S'a petrecut între jocuri și strigături naționale românești până la miezul nopții, când s'a întins o masă la care s'au ținut mai multe vorbiri.

După ridicarea mesei s'a început ear' jocul, și apoi ear' între cântări de ale coriștilor și jocuri a ținut veselia până în revărsatul zilei.

Petrecerea a fost foarte bine reușită, dar' sunt silit a aminti, că adevăratul luxul (podoaba) e prea mare. Mi-ar fi plăcut cu mult mai bine, dacă frumoasele fetițe din Șomcuta, erau îmbrăcate în haine de pânză, făcute de mâna lor, și nu în budrihuțe de carton cumpărate pe bani frumoși.

Stefan Pop, inv.

Metropolitul Mihályi.

— Vezi ilustrația. —

Mercuri, în 14 l. c. s'a sârbat iubileul de 25 de ani de episcopie a I. P. S. Sale Metropolitului din Blaj Dr. Victor Mihályi de Apșa.

Din acest prilej în Blaj s'au făcut în această zi sârbări frumoase, dar' fără sgomot, de oare-ce dorința Înaltului arhipăstor a fost, ca fiii lui sufletești să se bucure numai întru inimile lor. În bisericile din archidieceasă și din diecese s'au făcut în această zi slujbe mari, la sfârșitul cărora s'a cântat doxologia cea mare împreună cu litia pentru îndelungata viață, sănătate și fericire a vrednicului Metropolit.

Din acest prilej, dând în foaia noastră chipul I. P. S. Sale, ne alăturăm și noi la urările de bine, ce le adresează poporul român Înaltului iubitor.

METROPOLITUL MIHÁLYI.

cerile populare, aranjate spre scopul de a înmulți fondurile școlare.

Și anume în ziua primă a cășlegilor, adevăratul a doua zi de Crăciun (în 26 Decembrie 1899) s'a ținut o astfel de petrecere în comuna Arieșul-de-pădure, care s'a aranjat sub presidiul dlui preot local Ioan Simon. Dintre inteligenții străini au luat parte, din cauza timpului urât, numai dl Ioan Belbe, învățător în Finteușel cu soția. Tot din cauza timpului nefavorabil a reușit foarte slab. Deficit (pagubă) însă nu a fost, dar' și venitul încă a fost puțin.

În 1 Ianuarie n. 1900 s'a ținut o petrecere de acestea în comuna Hideaga,

PARTEA ECONOMICĂ.

Despre modurile și uneltele pentru lucrarea pământului.

Prelegere populară, ținută de **Ioan Georgescu**, în 18 Ianuarie în Noul-Român, ear' în 19 Ianuarie în Oprea-Cârțișoara, din com. Făgărașului.
(Urmare și fine).

Gradul de cultură și civilizațiune la un popor se poate socoti nu numai după casele și superedificatele lui economice, ci și după uneltele acelea, pe cari le întrebuințează la lucrarea pământului, pentru-că s'a constatat, că la popoarele acelea, cari nu prea voesc să introducă unelte mai bune pentru lucrarea pământului, nici cultura și civilizațiunea nu-și prea deschid porțile, de oare-ce nu prea află mijloace de subsistență.

Cele mai lățite pluguri de fer în patria noastră sunt cele schimbătoare, cu cari adecă se poate ara în amândouă brezdele. Sunt pluguri și numai într'o ureche, cu cari adecă se poate ara numai într'o brează. Acestea se întrebuințează mai cu seamă la șes. Sunt apoi un fel de pluguri pentru smăruntarea pământului, în forma mașinilor noastre de săpat, cu cari se ară pe sub brezdele arate odată cu plugul ordinar. Sunt mai departe pluguri cu o brează, cu două și cu mai multe, la cari se se prindă mai multe vite la arat. Sunt apoi ear' niște pluguri anume făcute pentru arături de desfundare, cu cari se poate ara până în genunchi de afund.

Cu plugul se lucră pământul mai cu spor, ca cu hârlețul și sapa. De aceea se și întrebuințează el în economia câmpului, unde puterea omului nu e de ajuns, ci trebuie puterea vitelor, ear' pe șesurile întinse au început a pune să împingă plugul cu mai multe brezde chiar puterea aburului sau vaporului și a electricității.

Cu ajutorul plugului pământul se rupe în brezde, se sfîrmește și nete-

zește, ca sămănăturile ce le cultivăm în acela se poată afla acolo toate recerintele pentru încolțire, creștere, vegetare și coacere.

După modul cum se fac arăturile de afund, așa se împart acelea în arături superficiale sau mai pe deasupra, cam de un lat de palmă, după-cum se fac la sămănat, în arături mijlocii, cam de două laturi de palmă, după-cum se fac la facerea ogoarelor de toamnă și de vară și în arături afunde, cari trec peste două laturi de palmă, după-cum se fac cele pentru desfundarea pământului mai îndesat.

Când s'au introdus mai ântăiu plugurile de fer în locul celor de lemn, unii economi credeau, că după acelea va curge numai lapte și miere ca în Canaan. Așa, unii au tot lucrat pământul fără de a-l gunoi cum se cade și când au văzut, că pământul nu le mai dă roduri îmbelșugate, au aruncat vina pe plugurile cele de fer și pe Nemții, cari li-le-au adus pe capul lor. Ei însă au uitat proverbul: »din sacul, care tot iai și nu mai adaugi nimic, odată dai de fund«. Cam așa stă lucrul și cu lucrarea pământului. Dacă ne mărginim a lucra tot numai o pătură subțire dela suprafața lui, aceasta se stoarce și sleiește de rodirile cele multe, și astfel va deveni din an în an tot mai puțin roditoare.

Eată pentru-ce trebuie să facem câte-odată toamna și arături mai afunde, ca adecă pătura roditoare să fie cât mai groasă.

Arăturile afunde sunt de o însemnatate deosebită pentru lucrarea pământului. Prin acelea pătura roditoare devine mai groasă și astfel plantele cultivate acolo, au o suprafață mai mare din care se-și poată căuta nutremântul. Rădăcinile buruienilor nefolositoare și stricăcioase se pot stîrpi prin acelea mai cu succes. Pe timp de secetă rădăcinile sămănăturilor pot străbate la o afunzime mai mare, ear' pe timpurile ploioase, apa se poate scurge mai cu înlesnire prin pământ. Arăturile afunde nu trebuie făcute dintr'odată, ci treptat, adecă în fiecare an câte puțin, când se face ogorul de vară sau de toamnă.

Modurile cele mai însemnate pentru aratul pământului sunt: arăturile oable sau ordinare, cari se fac cu plugurile schimbătoare, cu cari se răstoarnă brează după brează într'o formă oablă, arăturile ridicate la mijloc, cari se fac cu plugurile schimbătoare sau într'o ureche, pentru a nu sta apa pe loc când sunt ploii mai multe, arăturile săritoare, cari se fac pe unele locuri toamna în coci, pentru a risipi mușinoaiile de pământ, adunate pe lângă rîndurile de cucuruz și arăturile în cerc sau carre, cari se fac în pământurile rotunde, unde se începe de o margine și se gată la mijloc.

După timpul în care se fac arăturile se împart acestea în: ogoare de toamnă, de vară, întors și sămănat, cari fiecare trebuie să se facă la un timp anumit al anului, după-cum o recere aceasta și sămănătura, pentru care se fac.

La arat trebuie pândit totdeauna prilejul, ca pământul să fie umed, căci la din contră nu se pot face arăturile cum se cade. Numai pământurile năsi-poase se pot ara și în stare mai uscată. Pentru sămănăturile de toamnă se recomandă ca pământul să fie și mai umed.

Întorsul trebuie să se facă totdeauna atunci, când ogorul este deplin copt, ceea-ce se poate vedea de acolo, că plantele arate și rădăcinile acelor s'au putrezit, arătura s'a așezat și brezdele aceleia au început a crepa. Unde ne îngăduie locul, acolo e bine ca arăturile să se facă nu numai în lungul, ci și în latul.

La ogoare brezdele pot să fie tăiate și mai late, dar' la întors și la sămănat mai bine să fie tăiate mai înguste, ca să se sfîrmească bine pământul. Brezdele tăiate cu plugul, trebuie să se așeze regulat una pe alta, ear' sub acelea și printre ele să nu rămână nici-odată pământul nearat. La sămănat, după-ce s'a isprăvit lucrul se mai trag pe unde e de lipsă și anumite brezde pentru scurgerea apei.

Precum plugul, așa și grapa, până-când a ajuns în starea ei de astăzi a trebuit să treacă prin mai multe perioade. La început sămănța se astupa

Călătorie spre iad.

Povestire de **Ioan Bochiș**, preot în Borșa.

Cătră cer numai o cale duce, dar' cătră iad tare multe căi sunt. Dintre cele multe căi voesc, iubite cetitorule, a-ți arăta numai una, dar' nu cu scopul ca doară și tu să mergi pe ea, ci mai virtos să te păzești de ea. Așa privește dar' această cetanie ca și un semn pus între drumuri, care-ți arată calea încătrău să mergi și de ce să te ferești, ca să nu rătăcești.

Întră cu mine, iubite cetitorule, într'o casă cu un mort, și vezi ce mort deosebit e acela! În mână în loc de sfânta cruce ține pipa, în loc de aiasmă lângă el e glaja cu vinars, în loc de făclii stau pe lângă el glăjile goale de bere sau alte beuturi, și în loc de cruce pusă la cap îi stau răvașurile de plată pe cari a beut. Casa de goală îi sună ca toaca, ferestrele sunt sparte, cuptorul e rece și ruinat. Iubite cetitorule, când

ai vedea un astfel de mort așa întins, oare nu te-ar cuprinde fiori? Nu te-ai teme, că mortul își va deschide buzele negre ca mura și te va înjura? Nu-ți plesnește prin minte, că dacă trupul lui e așa de batjocorit, oare cu sufletul lui ce se va întâmpla în altă lume? Ascultă numai, că eu îi voiu ține o căzanie de moarte, dar' nu după datina lumii — că se apucă a lăuda pe cei de o pânză cu ea, ori-s vrednici ori ba.

Ascultă, că se începe predicăția.

Mortul acesta, care zace înaintea noastră, a fost cunoscut de noi toți, ca bețivul cel mai mare, om stricat și călăș mare. D-zeul lui i-a fost gâtul și pântecel, biserica i-a fost cărcima, rugăciunile i-au fost sudălmile și blăstămurile. Aceste rugăciuni într'atâta i-au fost de dragi, cât seara cu ele se culca, dimineața cu ele se scula. Mai nainte de toate averea sa și tot câștigul și-le-a cărat la jupânul Avrum. Dar' se și vedea urmele pe muiere și pe băieții lui.

Săraca muiere! nici nu cutează Dumineca a merge la sfânta biserică de goală ce e, băieții-i umblau desculți și iarna, ear' hainele le erau ciuruite. Casa îi e dărăpănată și numai atunci nu ploauă în ea, când afară lucește soarele. Grajdul încă așa-i de plecat ca fostul lui stăpân, fără de pereți, cât dacă Jidanul Avrum nu ar fi scos pe Ciacu din el — acum a-l-ar putea scoate afară ori-și-pe-unde și fără de ușă.

A doua, și-a beut omenia. Nu mult și-a bătut el capul cu aceea, când noaptea a sculat toată ulița din somn pe unde trecea cătră casă, și că străjile de noapte în loc să-l ducă acasă, îl duceau în cotetul satului. N'a pus seamă nici pe aceea, când în ziua mare băieții satului îl fluierau, vîzîndu-l căzut dintr'un șanț într'altul, nici de aceea nu i-a pasat dacă se tăvălea în tină ca porcii — de altcum acolo i-a fost locul. Sau doară s'a supărat că neamurile sau oamenii cei de treabă i-au încunjurat casa? Nici

cu niște măracini, cari se trăgeau pe locul sămănat. Pe unde măracinii erau prea ușori se mai puneau pe ei și oarecare greutate, ca să-i apese mai bine cătră pământ.

Dela grapa de măracini, care și astăzi se mai întrebuințează pe unele locuri în țările rămase îndărăt cu plugăritul, economii au trecut la grapele cu colții și cărămii de lemn, ear' dela acestea la cele cu colții de fer.

Astăzi sunt grape întregi de fer, în formă pătrată, oblungă, de trapez, strîmbă ș. a. La grapă lucrul principal este, ca colții ei să meargă prin pământ în linii diferite și nu unul după altul.

»Plugul fără grapă, e ca moara fără apă, se aude pe unele locuri zicându-se. Și în adevăr așa și este. Pentru-că ce s'ar alege de toată arătura și sămăntura, dacă nu ar fi grape, cari se astupe sămănta și se netezească locul arat. Chiar și la arăturile săvîrșite cu anumite mașini de sămănat, pământul trebuie mai întăiu bine smăruntat și oblit cu grapa.

Grăpatul este de o însemnătate deosebită din mai multe puncte de vedere. Prin acela, deoparte se zdrobesc și sfîrmesc bruşii, de altă parte se astupă sămănta și se netezește locul arat. Afară de acestea grapa cu colții ei mai rupe și scoate la suprafața pământului mulțime de buruieni și rădăcini, cari dacă nu s'ar scoate afară, s'ar prinde din nou în pământ și astfel ar pute împiedeca în mod vădit creșterea tinerelor plante sămănate în pământ.

Afară de uneltele numite până aci pentru lucrarea pământului, în economiile mai mari se mai întrebuințează încă și tăvălugul, cu care se îndeasă și apasă pământul sămănat cu unele plante de nutreț, precum e mazăricea, luțerna, trifoiul, esparseta, mohorul ș. a. Tăvălugul numit este ca un sac făcut din lemn, fer sau peatră și se învîrtește în jurul unei osii, ca și roata dela car. D-voastră, cari ați avut prilej să umblați pe la curțile domnești, unde se poartă economii mai mari, nu mă îndoiesc, că veți fi văzut și unealta aceasta de economie, care s'a născocit numai în timpul din urmă.

că i-a păsă. Cu un cuvînt l-a părăsit toată rușinea și simțul de omenie.

În urmă și-a beut puterea sufletească și trupească. Urmarea beuturii fără cumpăt a fost, că deși era în virtutea bărbăției, toate membrele trupului lui tremurau ca și răcile. Ochii lui totdeauna erau roșii, obrazul buged ca porumbeaua umflată, gust de mîncare nu a avut, că toate mațele îi erau arse. Dacă se trezea din beție într'atîta-l mustra conștiința, căt dacă nu ar fi mai fost vinars pe lume în care să-și înece mustrarea, de mult s'ar fi prăpădit.

Acuma toate acestea au trecut! dar' sufletul lui se află acolo unde mustrarea conștiinței nu se poate amorți cu vinars. Căt e de înfiorătoare starea atărui om vi-o voi arăta prin o pildă.

Am cunoscut un om bețiv care a avut datina, că în toată seara își pune la căpătăiul patului o glaje cu vinars. Și o făcea aceasta, că noaptea când se trezea din beție într'atîta îl mustra

În rîndul uneltelor pentru lucrarea pământului, se mai poate număra și mașina pentru săpatul cucuruzului și a celorlalte plante de săpă. Această mașină ușurează mult lucrul economului la săpat, așa că cultura plantelor de săpă, nu mai întîmpină atîta greutate și cheltuială ca până acum, de aceea se și cultivă acelea din an în an în cantități tot mai mari.

Înainte de aceasta cu 30—40 de ani, cînd se întorceau ostașii noștri de prin taberile Nemților, Francezilor și Italianilor și ne povesteau despre cele văzute pe acolo și anume: că se săpă cucuruzul cu mașina, se sămăntă cu mașina, se secără și îmblățește cu mașina și altele, nouă ni-se părea, că ne spun povești. Astăzi am ajuns, ca să putem vedea toate acele mașini și pe la noi, nu numai în economiile proprietarilor mari de pământ, ci chiar și în cele ale micilor proprietari.

Ce va fi peste alți 30—40 de ani? De sigur că vor fi și mai multe unelte și mașini spornice pentru lucrarea pământului, ca astăzi. Noi cei de astăzi să ne mulțumim deocamdată cu acestea pe cari le avem. Pe acestea să le punem bărbătește și înțelepțește în lucrare, apoi să căutăm a mai învăța și din experiențele sau pătăniile altora, după-cum ne spune B. Franklin, »căci cel-ce învață tot numai din experiența sau pătania sa proprie, plătește scump, adese-ori prea scump învățătura sa«.

Acestea sînt pe scurt modurile și uneltele pentru lucrarea pământului, despre cari am crezut că e de lipsa să vă vorbesc cu acest prilej. Se zice și cu drept cuvînt: că un econom harnic trebuie să aibă casă și alte superedificate din material solid, apoi vite multe și bune, pămînturi arătoare și fînațe ș. a., ear' eu mai adaug și acea recerință: ca se poată ajunge un econom la toate acestea, trebuie să cunoască cu deamăruntul modurile de lucrare ale pământului și să aibă cele mai bune și spornice unelte pentru lucrarea aceluia, fără de cari nici nu se poate numi cineva adevărat econom de pământ.

conștiința căt sta gata a se spînzura, și ca să scape de mustrarea aceasta trăgea căt una bună din glaje și astfel earăși amôrtea în somn. Odată căsenii cînd a adormit dus de beat i-au luat glajea dela căpătăiu. S'a trezit bețivul, se întinde după glaje, glaja nu-i ca'n palmă. Atunci începe a răgîni ca mușcat de șerpe, cerînd glajea.

În altă lume însă nu se poate amuți conștiința cu vinars sau alte beuturi spirituoase. Doamne! ce soarte îi așteaptă pe atari nenorociți. Tu iubite cetitorule care le cetești acestea vei zice: »Har Domnului eu încă nu am ajuns până la atîta«.

Tu așa te socotești, dar' eu altcum judec. Să nu cugeți, că numai pentru beutorii pătimoși am scris rîndurile acestea, că pentru aceia — durere — acum abia mai este leac. Acestia nu mai primesc învățătura și sfatul nimărui. (Va urma).

Despre măiestrii.

XIV.

Zidăria. Lemnul pe zi ce merge se împuținează și se scumpește; petrele, în multe locuri numai nu întră singure în sat. Ba, sînt unele sate, unde, de cîte-ori plouă mai multșor, totdeauna le aduce vâlceica sute de stînjini de peatră. De abia-și pot face printre ele trecătoare. Afară de aceea, multe incendii (focuri) ce au fost și în urma cărora din sate întregi rămîne numai vatra de cenușă, dacă clădirile au fost de lemn, toate acestea au deschis ochii oamenilor noștri că ar fi mai bine să-și facă casele și alte clădiri de peatră. Și bine au făcut și bine fac, cei-ce fac așa. Că ori-cum, dar' casa de peatră e mai trainică și mai călduroasă și mai frumoasă. Numai căt la facerea lor încă dăm de greutate: nu avem meșteri, nu avem zidari cum se cade. Că, ce să zicem, este în fiecare sat căt un Țigan care știe zidă, dar' cum? De este să-și facă un singur cuptor de pîne, trebuie să-l strice în 3—4 rînduri până să fie pace; ori că afumă, ori că nu coace, ori că se fac pînile crepate, ori că nu arde focul. Și de cîte-ori îl strică de pe olăit, de atâtea-ori trebuie să cară de lut cleios, ba de lut bun, ba hîrburi, ba bicași, și tot nu-i de Doamne-ajută. Ear' de-i plesnește unui creștin prin mînt să-și facă o pivniță, ori barem fundament sub casă, atunci se scarpină'n cap. Și de ce? Fiindcă nu avem meșteri de felul acesta pe la sate, ear' cei din oraș sînt scumpi și nici nu vin la sate pentru lucruri mai mici de cătiva florini, ci numai pentru lucruri de sute și mii de florini. Și e simțită lipsa de zidari mai în toate satele noastre. Și rar e satul în care n'ar putea trăi căt un zidar harnic. Că des de cu primăvară și până toamna tîrziu ar ave de lucru și ar ave plată bună pentru lucrul lui. Ba, vîzînd poporul că el face lucruri cum se cade, și venind la cunoștință că nu cu mult îi vin mai scumpe clădirile de peatră și cărămidă decăt cele de lemn, s'ar nîsuși a-și face tot clădiri de peatră. Iarna, cînd poporul nu prea are ce lucra, ar tot aduna grămezi de peatră — cum fac Sașii — și cînd ar chibzuî că-i e destulă, ar chema pe meșterul lui, pe zidarul, care-i neam ori ca-i e prieten din copilărie, ar face socoteala împreună și s'ar apuca de zidit. Pe astă cale satele noastre ar lua altă față, ear' oamenii săraci ar ave tot mereu ce lucra. Că numai la lucrul câmpului nu-și capătă omul sărac tot mereu lucru, că acela se și mai gătă, dar' ridicarea de clădiri nu s'a gătă în veci. Deci să ne facem măiestri zidari în fiecare sat, că numai pentru al nostru și pentru al lor bine i-om face. Și nu este cel lucru mare a ni-i face. Cînd e copilul de 14 ani, dacă știe bine ceti și serie, îl putem da la învățarea zidăritului. În 3—4 ani ese învățat gata. Și de aci încolo, de primăvara până toamna tîrziu capătă de lucru. Și lucrul lor e bine plătit, căt 2—5 coroane pe zi. Astfel că fiind cruțător, se poate alege în cătiva ani cu un capital frumșel de bani și se poate așeza ca măiestru zidar în satul lui ori în alt sat sau oraș.

Și uneltele zidarului sînt foarte ieftine: un stînjîn sau un metru, un ciocan, lingură de luat tinciuală, cornur și o plumbină (un plumb ori o bucată de fer legată de un fir de ață), toate la o altă nu fac mai mult de 10 coroane.

Spun unii că zidăritul nu ar fi prea bun, fiindcă iarna n'are căutare. E așa, și nu-i așa. Un zidar harnic poate avea cu ce petrece și timpul iernei. Că poate fi cioplitor de peatră. Dar' chiar să nu fie; iarna poate duce gunoiu pe holde, de cumva are ceva economie. Și — șezînd la sat — nimenea nu-i, se nu poate și ceva economie. Ear' de îi la oraș, are tot mereu. Că iarna lucrează în lăuntru, în casă: tinciuesc și lustruesc păreții pe din lăuntru, ș. a.

Apoi, cumcă se plătește ca cineva să învețe zidăritul, se vede și de acolo, că zidarii cei harnici dela orașe și-au adunat averi.

Deci să nu desprețuim această măiestrie folositoare!

I. P. R.

Prelegeri economice în Seliște.

Duminecă, în 23 Ianuarie st. v. s'a ținut a doua prelegere economică în Seliște. Ca și prima așa și aceasta a fost foarte bine reușită, ascultată fiind de mulțime de inteligenți, țărani și meseriași din loc. O deosebită laudă merită stimabilele dame de aici, cari prin prezența d-nilor aproape în corpore, la aceste prelegeri, premîerg cu un bun și folositor exemplu, celor-ce mai deaproape îi privesc aceste prelegeri.

Din jur am observat participanți din comunele Sibiel, Săcel și Orlat. Preste tot din partea comunelor din jur ar fi de dorit a purta spre binele lor propriu un interes mai mare față de aceste instructive prelegeri. Sperez că aceasta se va și întîmpla.

De astă-dată a preles earăși dl *Dimitriu Comșa*, anume despre »cultura pomilor«. A vorbit d-sa pe larg despre însușirile altoilor, gropile și săditul pomilor, răritul crengilor, gunoarea pomilor și despre rentabilitatea pomilor.

Că prelegerea a fost cu viu interes ascultată și bine pricepută de mulțimea adunată ne dovedește faptul, că în mai multe rînduri au fost făcute întrebări, deslușiri și espunerea pățăniilor lor proprii din partea mai multor persoane dintre ascultători. Prin aceasta se înțelege prelegerea a devenit și mai instructivă și de sigur ținta acestor prelegeri astfel va fi ajunsă.

Dl *D. Comșa* atât la intrare în sală, cât și la finea prelegerii a fost viu aplaudat.

Dumineca următoare va prelege tot d-sa și anume despre: »culesul și păstrarea poamelor«.

Arghir.

Vindecarea ariciului la vite.

— Două răspunsuri. —

Cetind eu în »Foaia Poporului« la »Întrebări și răspunsuri« că un abonent întreabă cum și-ar pute vindeca un bou,

care are la un picior *ariciu* — am văzut și răspunsul ce l-ați dat, dar' fiindcă eu am vindecat într'alt mod această boală, gîndesc că va fi bine a arăta și leacul ce l-am folosit eu și care e mai lesne și mai la îndemînă fiecărui econom. Se ia o bucată de untură de porc care este rîncedă (galbină de bătrână și netopită) se pune într'o tigăie, în care se mai pune și puțină funingine, se pune la foc și se amestecă bine cu lingura până se amestecă bine la olaltă. După aceea se ia așa caldă cum e, și se toarnă pe rană, firește că după-ce s'a spălat aceasta. După-ce s'a făcut aceasta de trei, cel mult până de patru ori, de sigur rana se va vindeca.

Am mai vindecat la o vacă un ariciu și în alt chip: cu peatră vînetă (care se capătă în fiecare boltă). Am zdrobit-o bine și am pus-o la rană și după mai multe-ori s'a vindecat rana.

Petru Ghejii.

Eu abonentul »Foi Poporului« am cetit în foaie, că un abonent din Vidrad-jos a întrebat de leac la o vită care avea *ariciu*. Un vecin al meu a avut 2 vaci și s'a făcut ariciu la una pe uger și a pus pe rînd *apă tare* și peste 3—4 zile a rămas vaca sănătoasă. Apa tare se capătă în apotecă — numai să lege boul cu o funie, ca să nu se lingă.

Dumitru Dehelean.

SFATURI.

Scutirea cartofilor de transportat împotriva înghețului.

Un mijloc practic și ieftin totodată este înmuierea sacilor în apă înainte de a fi umpluți. Apa îngheață nu lasă să străbată gerul la cartofi. Cartofii astfel tractați întîmpină cu înlesnire asprimea gerului și pot fi trimiși și în gerul cel mai mare în depărtări cât de mari. În modul acesta se pot transporta și napii de nutreț, morcovii, pîtrânjeii, țelerul, ba chiar și poamele. Apa ce intră în saci astupă adecă toate găuricile sacilor și coaja ghețoasă ce se formează pe deasupra împedecă străbateră gerului.

Desghețarea măiestrită a pămîntului.

Se întîmplă de multe-ori, că economul are lipsă să facă cutare groapă, șanț sau fundament chiar și pe timpul când pămîntul este înghețat. Pentru a desgheța pămîntul în mod măiestrit, se recomandă așternerea de var ars proaspăt, care se stînge și inferbîntă așa, că după 10—15 ore, pămîntul poate fi săpat cu înlesnire.

Știri economice.

Însoțiri de credit sîtești sistem Raiffeisen, atât de acomodate pentru trebuințele țăranilor noștri, ar trebui să se înființeze în fiecare comună de ale noastre. Cu plăcere luarăm știre despre vrednicii proprietari din *Cut*, cari au înființat *prima însoțire de acest fel în comitatul Albei-inferioare*. Bine ar fi ca

esemplul lor să fie urmat de cât mai mulți, și aceasta cu atât mai virtos, cu cît *noua însoțire centrală din Budapesta* în puterea noiei legi despre însoțiri, a început propaganda prin comunele noastre fruntașe. Astfel numita centrală, precum aflăm, chiar acum are de gînd înființarea unei filiale în comuna *Ocolişul-mare*, comitatul Turda-Arieș. Din parte-ne recomandăm cu toată căldura înființarea de bănci sîtești, de cari în comitatul nostru există vre-o 12 și sînt prospecte pentru alte vre-o zece ce sînt în înființare. Drept îndreptar la alcătuirea acestor fel de însoțiri servește cartea de W. F. Raiffeisen, tradus de regretatul director *Dr. Aurel Brote* și editat de »*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului*«, de unde se poate procura cu prețul de 80 cr. plus porto postal. Acest compendiu se află și la librăria noastră de vînzare.

Dl *Aurel Bunea*, care timp mai îndelungat a fost procuristul cunoscutei firme Coltofean-Dobrean din Galați în România, a înființat în acest oraș în companie cu dl *D. Drăgănescu* o casă pentru comerțul en gros de coloniale și ferărie, cu începutul lui Ianuarie 1900.

Fapte demne de imitat. Locuitorii români din *Boian* (comitatul Tîrnavei-mici) sub impresia predicelor dela »*Botezul Domnului*«, rostite în biserica gr-or. și în cea gr-catolică, au făcut legătură să nu mai bee vinars un an de zile, ear' cel care va greși contra acestei legătuieli, să fie pedepsit cu 20 fl. Aflînd despre aceasta locuitorii sași, au intrat și ei în legătuiala Românilor și astfel în *Boian* e pe cale a se forma o *reuniune de cumpătare* după toate formele legale. În fruntea reuniunii stau preoții, cari au făcut deja demersurile pentru-ca reuniunea să obțină dela forurile competente aprobarea statutelor. De altcum vezi despre acest lucru de laudat scrisoarea din nr. de azi, din *Boian*.

Mine de cărbuni în România. În județul R-Sărat pe o moșie a proprietarului Friedman s'au descoperit bogate mine de cărbuni. Cu prilejul cercetărilor inginerii au găsit straturi de cărbuni foarte groase.

Starea sîmînăturilor în România. Conform rapoartelor intrate la guvern sîmînăturile de toamnă au iernat bine și promit recoltă abundantă. În raport cu arealul sîmînat cu grâu în anul trecut, cel din est-an e mai mic; în schimb însă s'a sîmînat rapiță pe 175.000 hectare, așa că unele ziare din România evaluează recolta din est-an a rapiței la 200 milioane de franci.

Minele de fer și marmoră dela *Vaşcău* (Bihor) ale episcopatului Orăzei-mari și ale familiilor Török și Wenckheim, le-a luat în arîndă pe 50 ani un consorțiu din Budapesta. Exploatarea se va începe cu 5000 de lucrători.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Cele patru operațiuni fundamentale.

Patru modele de lecții de fond din Aritmetică.

Lucrate după planul »Treptelor formale«.

Pentru bieniul II. (clasa a III-a elementară nedespărțită), de **Iuliu Biron**, învățător în Tievaniul-mare.

(Urmare).

II. Sistemizarea — Inducțiunea (cu fazele sale).

1. Priviți acum la lucrarea ântâiu! Ce numeri am scăzut? (... 58 florini și 43 florini). Ce fel de numeri sînt aceștia, fiindcă sînt de aceeași numire? (... de același fel). Cât am afla că fac 58 florini mai puțin 43 florini? (... 15 florini). Cum este numărul 15 față de 58? (... mai mic). Cu cât este mai mic? (... cu 43). Ce facem noi dar' prin scădere? (... micșorăm un număr mai mare cu atâtea unități și zeci, câte are alt număr mai mic). Cum am așezat noi numerii ca să-i scădem mai ușor? (... unul sub altul). Unde am așezat numărul mai mare? (... deasupra). Dar' pe cel mai mic unde l-am așezat? (... sub cel mai mare). Pentru-ce i-am așezat unul sub altul? (... ca să vină unități sub unități și zeci sub zeci). Ce semn am pus la dreapta numărului prim? (... semnul —, mai puțin). Ce semn am tras pe sub numerii de scăzut? (... o linie orizontală). De unde am început să scădem? (... dela dreapta spre stînga). Ce am scăzut mai ântâiu? (... unitățile). Ce am scăzut după unități? (... zecile). Unde scriem rezultatul? (... sub linie). Ce sîvîrșim noi când facem scăderea? (... o lucrare).

2. **Notă.** Se resumează și a doua problemă (exemplu) tot așa ca și prima problemă.

3. Țineți minte: *Subtragerea sau scăderea este o lucrare prin care micșurăm un număr mai mare cu atâtea unități și zeci, câte unități și zeci are un alt număr mai mic.*

Numărul mai mare, din care scădem, se numește minuend sau descăzut, ear' numărul mai mic, ce ne arată cât se scădem sau cu cât se micșorăm pe descăzut se numește subtrahend sau scăzător. Numărul aflat sau rezultatul la scădere se numește rest sau rămășiță.

Ca să scădem un număr mic din altul mai mare, mai ușor, așezăm numărul cel mai mare, adică descăzutul, deasupra, ear' pe cel mai mic, adică scăzătorul, sub el, așa ca să vină unități sub unități și zeci sub zeci. Apoi tragem o linie orizontală pe sub numeri spre a-i despărți de rest, ce-l scriem dinjos.

După aceasta începem să scădem dela dreapta spre stînga, scăzînd mai ântâiu unități din unități și apoi zeci din zeci. Resultatul îl scriem sub linie așa, ca să vină unități sub unități, zeci sub zeci.

Ce este subtragerea sau scăderea? Cum se numesc numerii la scădere? Cum se numește rezultatul la scădere? Cum se face subtragerea sau scăderea numerilor scriși în linie verticală?

III. Aplicarea — Deducțiunea ultimă (cu fazele sale).

a) *Scrierea regulilor în caiete.*

1. Acum luați seama, că eu voi scrie regulile scăderii ce învățați astăzi, pe tablă. De aci voi le veți copia în caietele voastre de aritmetică, sub problemele ce ați lucrat. Acasă apoi le veți repeta de mai multe-ori ca să le știți bine!

2. Ce veți copia în caietele voastre de aritmetică sub probleme? De unde le veți copia? Pentru-ce le veți copia?

3. Bine! Copiați în liniște! (Învățătorul scrie pe tablă, ear' școlarii pe caiete regulile învățate).

b) *Rezolvarea problemei de aplicație.*

1. Scoateți tăblițele: 1, 2, 3! Veți scrie cu toții pe tăblițe problema ce o voi dicta și scrie eu pe tablă, ca să o rezolvați apoi în liniște, — ca lecție indirectă, — până-ce eu voi preda la alt bieniu. (Învățătorul dictează și scrie pe tablă, ear' școlarii pe tăblițe):

Un neguțetor a avut într'un butoiu 87 hectolitri de vin. A vîndut din ei 33 hectolitri. Câți hectolitri de vin i-a mai rămas în butoiu?

2. Ce veți copia și rezolva pe tăblițe? (... problema...). Ce cunoaștem în această problemă? Ce nu cunoaștem? Ce voim dar' să aflăm? (... câți hectolitri de vin i-a mai rămas neguțetorului în butoiu). Rămasu-i-a în butoiu tot 87 hectolitri de vin ori mai puțin? (... mai puțin). Prin ce lucrare veți afla dar', că câți hectolitri i-a mai rămas? (... prin scădere). Din ce număr veți scăde? (... din 87). Ce veți scăde? (... 33).

II. Cercetarea și corectarea lecțiilor indirecte.

Notă. 1. Învățătorul cercetează lucrările date la început bieniilor I. și III, și dacă vr'un școlar a greșit se pune să corecteze. *Problema de aplicație dată bieniului II. (clasa a III-a și a IV-a), ca ocupațiune silentă, o va cerceta și corecta învățătorul la finea lecțiunei directe următoare.*

2. Cele-ce s'au spus la cercetarea, precum și în notele dela finea lecțiunei I., au valoare și pentru lecțiunea a II-a. (Va urma).

Ceva despre educațiune în genere.

— De **Ioan Toduțiu**, învățător —
(Urmare).

Așa putem să învățăm dela Chinezii onoarea mai marilor, dela Egipțeni onoarea învățătorilor, dela Persieni și Spartani iubirea de patrie, dela Evrei religiozitatea și iubirea învățătorilor, dela Greci creșterea trupească și sufletească, dela Romani creșterea pentru viața practică, ear' dela Germani curățenia și iubirea de lucru.

Dacă vom considera, că deși popoarele antice erau acoperite — așa zicînd — cu pătura întunecului, totuși putem învăța ceva bun și dela ele, și aflăm bărbați luminați, precum: Socrate, Plato, Diogene, Bias, Cleobui, Pitachus, Solon, Seneca, Antonimus și alte spirite mari, cari au văzut ca prin vis și ceață și toate acelea s'au împlinit în realitate în Isus Chr.

Isus Christos a adus în lume creștinismul și a ridicat educațiunea la treapta ce i-se cuvine, adică la măiestrie și știință.

Creștinismul s'a abătut dela creșterea brutală și prea viguroasă a păgânilor și a primit și introdus mijloacele de educațiune fragede, aplicate din iubire; prin urmare în mod contrar cum se făcea aceasta la păgâni. — În înțelesul învățăturilor lui Isus Christos, sufletul — ca un ce prețios al ființei omenești — este de a se considera mai pe sus de toate bunurile pămîntești.

Isus Christos în învățăturile sale reflectează și la creșterea trupească, condamnînd modul de creștere ninerătoare. Cu deosebire poartă iubirea cătră cei mici zicînd: *»Dacă cineva primește pe unul dintre acești mici, pe mine mă primește«* și earăși: *»Lăsați pe acești mici să vină la mine«*. Și condamnă pe aceia, cari prin exemplul lor corump inocența micuților, zicînd: *»Acela, care smintește pe unul dintre acești mici mai bine se-și lege o peatră de moară la grumazi și se se arunce în mijlocul mării«*. Pretinde ca modestia, simplitatea, verocitatea, nevinovăția, umilînța băieților să fie totodată și însușirea celor mari, prin cuvintele: *»Fiți asemenea celor mici«*.

Modul de creștere al lui Christos este natural: *»Dați celor mari pâine, celor mici lapte«*. Prin aceste cuvinte se arată cum crescătorul trebuie să purceadă față de elevii sei conform legii firești.

Cu deosebire se folosește de modul învățării propunător și desvoltător. Instrucțiunea lui Christos este interesantă, ceea-ce putem deduce de acolo, că poporul flămînd și sêtos îl asculta cu bucurie, fiindcă învățăturile sale erau ușoare, interesante, naturale și practice, voind prin aceste a-l crește pe om de cetățean al împărăției lui Dumnezeu, al adevărului și al nemuririi.

Deci, a transformat în mod bine-făcător toate straturile societății omenești. În înțelesul educațiunei creștinești, omul este destinat la un scop suprem nemărginit; prin urmare, trebuie să se împărtășească de o creștere religioasă-morală. Acele popoare au viitor trainic, cari totodată sînt religioase-morale, cari iubesc lucrul și curățenia trupească și sufletească; din contră, dispar de pe fața pămîntului, sau se contopesc cu altele.

Trăim la sfîrșitul veacului al XIX-lea care se numește »veacul luminilor«. Deși acest adevăr nu-l putem nega, căci știința a dat un avînt puternic, dar' virtutea și moravurile cele bune s'au molipsit, de oare-ce, înjurătura, minciuna, mărturisirea strîmbă, înșelăciunea, ura, pisma, este în timpul modern o bravură; și toate aceste greșeli de unde provin, dacă nu din o educațiune greșită, necorespunzătoare scopului și din exemplele rele ce vîd zilnic.

(Va urma.)

Răvașul școlii.

Învățătorii confesionali nu plătesc arunc comună. Judecătoria administrativă a enunțat prin un decis al său, că învățătorii confesionali nu pot fi obligați a plăti dare comună. În timpul mai nou adecă unele comune au făcut asemenea aruncuri și pe învățători, susținând, că scutirea de dare comună privește numai pe învățătorii dela școalele de stat, ear' nu și pe cei dela școalele comunale și confesionale. Astfel între alții au necesitat să plătească această dare și pe un director școlar din Budapesta. Acesta s'a plâns la magistrat și la comisiunea administrativă comitatensă, cari l-au respins de a fi scutit; dar' numitul a recurat la judecătoria administrativă, care pe baza art. de lege XXIX. din 1885 și XXII. din 1886 a decis: că învățătorii poporali — fără privire de sunt aplicați la școalele de stat, comunale, confesionale, ale reuniunilor, sau la școale private — sunt scutiți de a plăti aruncuri comunale.

Concurse școlare. Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala gr.-or. din Pocola și a celui dela școala gr.-or. din Dușești, ambele în protopresbiteratul Beiușului. Termin de concurs la Pocola 24 Februarie n., ear' la Dușești 2 Martie st. n.

Premiu pentru teme didactice. Biroul central al Reuniunii învățătorilor din archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș escrie premiu pentru următoarele teme: 1. »Cum se poate câștiga poporul pentru școală?« — 2. »Cum își poate câștiga și susține învățătorul autoritatea?« — 3. »Cum trebuie să creștem, ear' nu să instruăm numai în spirit religios?«

Cea mai bună lucrare va fi premiata cu 20 coroane, a doua cu 15 cor. și a treia cu 10 coroane. Terminul de concurs 15 Iunie st. n. Estensiunea elaboratului va fi de cel puțin patru coale scrise in fracto. Pot concura membrii externi ai Reuniunii.

„Pedagogia Nouă“. A apărut numărul I, de probă, a noiei reviste pedagogice din Sibiiu, red. de Dr. P. Șpan.

Pentru variul și bine îngrijitul material ce conține, cum și pentru garanția ce ne-o dă bunul nume al redactorului, recomandăm aceasta revistă cu toată căldura învățătorilor noștri. Fascicolul are următorul cuprins:

Cătră învățătorii români de redactorul. — Un orfelinat român, de Dr. P. Șpan. — Lecții de psihologie: a) Reprezentări. Noțiunea lor. Împărțirea lor; b) întunecarea și reproducerea ideilor, de Dr. P. Șpan. — Corespondența învățătorilor, de Amicus. — Comunicări dela școala de aplicație. — Notițe vesele. — Recensiuni. — Însemnări. — Corespondența foii.

În articolul prim cătră învățători explică genesa noiei reviste și programul ei, accentuând vederile pedagogiei științifice herbart-zilleriane și munca de regenerare morală.

Numărul prim se prezintă bine. Format 8° mare, hârtie fină, tipar frumos. Abonamentul costă 5 coroane. Redacția e în Sibiiu: Reitschulg. 14. Administrația în str. Urezului 10).

CRONICĂ.

† **Gustav Augustini.** O telegramă din Arad ne anunță trista știre despre încetarea din viață a dlui *Gustav Augustini*, colaborator la »Tribuna Poporului«, și mai înainte multă vreme colaborator al »Tribunei«.

Moartea a fost năprasnică.

Deplângem cu durere tristul sfârșit al acestui zelos muncitor al condeiului, care cu o sîrguință excepțională a căutat să servească cauza neamului său și a poporului nostru prin propagarea și cultivarea alianței dintre Români și Slovaci. Amintirea lui este pe veci eternizată în acel moment al istoriei noastre politice, care s'a marcat prin congresul naționalităților dela 1895.

— Odihnească în pace!

† **Isaia Moldovan**, preot gr.-catolic în Chirileu, a răposat în 7 Februarie n. în etate de 81 ani. A servit ca preot 58 ani.

Reuniunea „Frăția“ a Românilor din Cața emigrați în București și-a ținut adunarea generală anuală Marți (la 25 Ianuarie v.) în localul comerciantului Traian Cornea. Din raportul prezentat acestei adunări rezultă că reuniunea în anul 1899 a avut 47 membri fondatori și 14 activi (mai puțini cu 8 decât în anul anterior), dispune de o avere (în bonuri, acceptate, mobilier etc.) în sumă de 5451 l. 35 b., — o creștere de 269 l. 70 b. față cu anul anterior.

Hirotoniri. Înalt Preasfințitul domn arhiepiscop și metropolit *Ioan Mețianu*, a hirotonit zilele trecute întru presbiter, pe diaconul *Ioan Samoilescu* ales paroch în *Luncani*, tractul protopresbiterat al Hațegului, pe clericul absolut *Eulampiu Negrea*, întru diacon pe diaconul *Ioan Șortan*, întru presbiter, ear' pe clericul absolut *Petru Lula*, ales paroch în Bobohalma, tractul protopresbiterat al Geoagiului, întru diacon.

Călindarul poporului bucovinean, a cărui apariție am anunțat-o și noi în unul din nr-ii anteriori ai »Tribunei«, s'a epuizat. Într'un restimp de abia 2 săptămâni au trecut, după-cum ne scrie corespondentul nostru, netto 4500 de exemplare. Acest succes este de atribuit escelentei sale redigiări, de când cu trecerea în mână foii populare »Deșteptarea« din Cernăuți.

Au răposat. *Nicolae Barbon*, paroch gr.-or. în Tomești și membru în direcțiunea institutului de credit »Făgășana«. — *Demetriu Vasca*, paroch gr.-or. în Chișirid, în etate de 51 ani. — *Rosalia Lazeu*, soția parochului gr.-or. Ioan Lazeu din Saldobagiu, în etate de 54 ani.

Dar școlii. Dl *Ilie Mircea*, păpușar în Blaj, a donat pentru pruncii școlari din Betlean 10 exemplare »Aritmetică«, în sumă de 6 coroane 40 bani. I-se aduce mulțumită în numele școlarilor. *Ioan Diugan*, învățător.

Alegere de preot. Clericul absolut *George Perian* din Trestia (ppresbiteratul Zarandului) e ales preot în Vorța cu filia Valea-lungă (ppresbiteratul Iliei).

Daruri pentru biserică. Pentru înfrumșetarea bisericii gr.-orientale din Bercheș, protopresbiteratul Cetăței-de-peatră, au binevoit a face daruri evlavioșii creștini: d-na *Leona Medan* (Șomcuta-mare), procovește pe prestol; d-na *Letiția Medan-Orsovsky* (Șomcuta-mare), 2 sfesnice arg. nichel, în preț de 15 fl.; d-na *Maria Nemeș* din Bercheș, o față de masă și 2 ștergare, lucrate de

mâna d-sale, în preț de 20 fl.; credinciosul *Dimitrie Dragoș* cu soția sa *Iuliana* și văduva *Luiza Rațiu* din Baia-mare, un rînd de vestimente bisericesti în preț de 50 fl., o cădelniță arg. nichel, în preț de 7 fl. și o cruce nichel, în preț de 6 fl.; văduva *Maria Romocea* cu fiul *Simeon*, un prapor stofă, în preț de 10 fl. și o cădelniță nichel în preț de 7 fl.; *Ilie Macaveiu* din Finteușul-mare, un prapor stofă neagră, în preț de 10 fl.

Pentru toate acestea comitetul parochial mulțumește și pe această cale marimonioșilor donatori.

„**Societatea geografică română**“ din *București* în decursul unei curente își va serba cu mare pompă iubileul de 25 ani dela înființarea sa. La ședințe va presida însuși *Maiestatea Sa Regele Carol*.

Farmecul limbei materne. »Tribuna« a primit următoarea telegramă, clasică dovadă despre farmecul înălțător al limbei materne, introdusă în biserică:

Panciova, 11 Febr. n.

Panciovenii au auzit cu lacrimi de bucurie propoveduindu-se cuvântul lui Dumnezeu în limba noastră strămoșească, în capela română azi sfințită cu mare pompă și asistând mult popor.

Fapte creștinești. *Ioana Petran* n. Poruțiu a dăruit bisericii din Cuzapla 25 coroane pentru a se procura pe ele o evanghelie. — *Rozalia Groza* din Naprade a dăruit bisericii de acolo o evanghelie în preț de 25 coroane și un liturgier în preț de 6 coroane 40 bani.

Biserică jăfuită. Făptuitori până acum necunoscuți au furat din biserică gr.-or. din *Batiz* trei rînduri de vestimente pentru ministranți, trei mânecări, o cădelniță de argint china, sfânta copie, steaua, lingurița și alte utensilii bisericesti.

Împușcat din negrije. Ni-se scrie din *Ighiu*, că ieri ducându-se câțiva oameni la pădure să caute niște mete, cum umblau ei printre tufe pușca pădurarului *Ioan Medrea* s'a acățat cu coșul de o clombiță și s'a descărcat în capul lui *Ilie Radu*, care a murit momentan. Au rămas după el cinci copii.

Plânsori. Primim următoarele plânsori:

— *Din comuna Toc* ne scrie un bun Român și creștin, că acolo preotul și ctitorii nu se îngrijesc de biserică și școală. Biserica are bani gata 5000 de coroane, dar' banii stau fără camătă, și cu toate acestea biserică e dărăpănată și negrijită. Asemenea e și cu școala. Băieții n'au cărți, ear' în școală nu sînt bănci, încât unii băieți își duc de acasă scaune. Eată o nepăsare de osândit! Întrebăm, ce zice la toate acestea preotul, învățătorul și ctitorii? Și ce zice protopopul locului? Deocamdată atîta!

— *Din comuna Stenia* (lângă *Cothalm*) ne scrie un epitrop, că învățătorul de acolo N. P. (de astă-dată nu-i scriem numele întreg) nu se poartă cum se cuvine. În loc de a se îngriji de școală, mai mult îi plac petrecerile și alte treburi. Astfel între altele s'a întemplat, că epitropul, care ne scrie, l'a aflat pe dl învățător în 15 Decembrie anul trecut după prînz la 3 ciasuri durmind în școală pe catedră cu capul pe masă și copiii erau în școală!! Ce purtări sînt acestea, dle învățător? Apoi preotul, ca director de școală, nu știe nimic despre acestea și nu ia măsuri de îndreptare?

Elevisi școalei din Vég-Szt-Mihály ne scriu că au umblat la Crăciun a colinda și au adunat în perșeul școalei suma de 4 fl. 76 cr., dar' dl Iosif Muntean, președintele scaunului școlastic le-a luat perșeul cu bani cu tot și nu vrea să li-l dea. De-i drept — și poate că drept e — atunci e destul de rău, de oare-ce copii aceia au muncit pe acei bănuți și și-ar pute lua pe ei câte o păreche de opinci. Deci ar fi de dorit, ca să li-se dea banii, pentru-că noi nu vedem să fie nici o cauză pentru care banii să se oprească.

Faceți însoțiri de cumpătare. Din *Balomir* (comitatul Hunedoarei) ni-se scrie, că acolo e pe cale a se întemeia o însoțire de cumpătare, după pilda celei dela Babța. Mișcarea aceasta se face la stăruința vrednicilor fruntași ai comunei, îndeosebi a părintelui *Nicolau Suciu*, a învățătorului *Ioan Balomiri* etc.

Lăudăm pe vrednicii fruntași și îndemnăm poporul a asculta de povețele lor.

Correspondentul ne scrie, că fruntașii dau de mari greutăți, dar' — scrie el — totuși nu desnădăjduim, ci vom lupta cu stăruință pentru ajungerea scopului dorit, după vorba: *Voește și vei pute.* Apoi scrie mai departe astfel:

„Voește, zic, și tu bun popor creștinesc, văzându-ți peirea ta și a familiei tale, care mereu suspină în patima ta, lăsându-ți pruncuții flămânzi pe stradă, ear' burta jupânului Ițic a se sparge de grasă. Nu pentru burta lui Ițic au jertfit strămoșii vostri adunându-ți ție avere, ci pentru tine și familia ta.

Deci pune-ți nădejdea în D-zeu și luptă în contra inamicului tău (rachiu) și vei vedea în sfârșit, că cei-ce crezi că azi îți fac ție neplăceri, prin călcarea pragului lui Moise și Avram, mânepoimâne îl vei binecuvânta că te-au scos din rătăcire și întunec în care era să te muncești pe viață cu întreaga ta familie. Ascultați pe voitorii de bine, căci aceia priveghiază pentru sufletele voastre.

O jertfă creștinească. S'a adus pe altarul Domnului la sfânta biserică gr-cat. din comuna *Balomir* (Câmpul panei) de cătră mult stimată și generoasă doamnă *Ana Cetățean*, soția repositului Cetățean, care a slujit odinioară ca preot gr-cat. în Cugir (comitatul Hunedoarei), ear' mai apoi trecând în România a fost profesor și director la liceul de stat din Galați. În memoria preiubitului seu consoț *Ioan Cetățean* a binevoit cu ocazia venirii sale la moșia sa din *Balomir* a cumpăra și dăruia sfintei biserici gr-cat. din *Balomir* un frumos policandru din bronz cu multe lucruri frumoase înzestrat pe dînsul și care conține și 12 felinare pentru lumini și cu o candelă în mijloc, care valorează o sumă destul de însemnată. Comitetul aduce și pe calea publică tributul de mare mulțumită și recunoștință doamnei Cetățean, rugând pe bunul D-zeu, că acea jertfă să fie în asemănare cu jertfa lui Avel de primită la tronul ceresc.

Balomir, 24 Ianuarie 1900.

În numele comitetului parochial gr-cat.:

Avron Balomiri, **Ioan Balomiri,**
adm., preot gr-cat. învățător.

Dar bisericeii. Din *Apateul-român* ni-se scrie, că frații *George* și *Mihail Sabo* au dăruit pe seama bisericeii 400 coroane. Este a se mulțumi și stăruinței preotului *Stefan Făt* acest dar, pentru-că zelul ce-l arată pentru popor și biserică i-a asigurat dragostea tuturor.

Un binefăcător al școalei. Vrednicul poporean *Andrei Dragoș* din *Finteușul-mare*, fost primar comunal, ear' acum epitrop-primar, în ajunul »Botezului Domnului« a binevoit a prevedea pe școlarii mai săraci dela școala noastră confes. gr-or. cu 80 libele pentru scripturistă. Tot acest harnic poporan — și în anii trecuți — fiind încă primar comunal — după-ce i-am descris lipsa cea mare de recușite de învățământ, — între alte ajutoare ce ni-a oferit, — a întreprins o colectă prin comună, ear' cu suma colectată a procurat 24 bucăți table de părete.

Pentru toate acestea îi exprim și pe această cale sincere mulțumite în numele școlarilor ajutorați. *Finteușul-mare*, la 24 Ianuarie v. 1900. *Gavril Bogdan*, învățător.

Hirotoniri. *Dr. Elie Cristea*, secretar al consistorului archidieceșan, a cerut la locul competent a fi primit în sinul călugăresc și tuns ca monach, dar' și până la resolvarea în cale normală a acestei cereri a primit darul diaconiei în ziua marilor trei ierarhi *Vasilie, Grigorie* și *Ioan*. La liturgie a servit însuși *I. P. S. Sa* *Metropolitul*, asistat de *Preacuvioșia Sa* archimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, asessorii consistoriali *Zacharia Boiu* și *Nicolau Ivan*, protopresbiterul *Ioan Papiu*, directorul seminarial *Dr. Eusebiu R. Roșca* și diaconul *Dumitru Câmpean*.

Crimă de omor în Roșia. Duminică dimineața a fost aflată moartă soția lui *Nicolae Moduna* din *Roșia-montană*. Autopsia medicală a constatat că uciderea nenorocitei nu s'a săvârșit în locuința ei, ci alt undeva și numai cadavrul i-s-a transportat acasă. Bănuiala cade pe soțul ei, care de 25 ani nu trăiește cu ea. Între alte motive de bănuială e și faptul, că deși trăia despărțit de ea, totuși o asigurase nu de mult și plătitise el însuși premiile de asigurare.

Cununie. D-șoara *Aurelia Pop*, fiica dlui not. cerc. *George Pop* din *Cianul-mare*, și dl *Aureliu Barbu* notar com., fac cunoscută celebrarea cununiei lor, care se va ține duminică, în 18 Februarie st. n. a. c. la 3 ore d. a., în biserica gr-cat. din *Cianul-mare*.

Logodnă. *Iulian T. Uveges*, comptabil la »Sebeșana« și d-șoara *Rafila Cutean*, fiica preotului *Laurențiu Cutean* din *Oarda-inf.* vestesc, că s'au logodit.

Cas de moarte. *Ana Sglimbea* născută *Tulbure* din *Hâlmeag*, după suferințe grele și îndelungate s'a mutat la cele eterne Joi, în 27 Ianuarie st. v. 1900, în etate de 7 ani. O deplâng: *Ioan Sglimbea*, ca soț; *Ioan Tulbure*, paroch gr-or și soția; *George Tulbure*, învățător și soția, ca frați și cumnate; *George Bonea*, paroch gr-or și soția, ca cumnat și soră; *Maria Bonea*, ca nepoată; *George* (cleric a. I.) și *Ioan* (student com.) *Tulbure*, ca nepoți — precum și alte rudonii.

— D-zeu s'o ierte și s'o odihnească în pace!

Anunț. Ca să poată ajunge scrierile mele »Novele și Schițe« mai cu înlesnire în mâinile poporului nostru — pentru care sunt menite — m'am decis a le reduce prețul la jumătate. Așa ambele broșuri (I. și II.) cari se estind pe 9½ coale tipărite și conțin 7 nuvele, le dau numai cu 1 coroană și 20 bani (în România cu 2 franci) Sper deci, că pe această cale mă voi bucura de abonamente mai numeroase.

Ioan Pop Reteganul,
Sibiu, Quergasse 15.

NB. Celelalte foi românești sunt rugate a reproduce barem câte-odată acest anunț.

RIS.

În floarea vieții.

— Dar' *Nicolae*, prietenul tău, ce mai face?

— Ne-am certat, m'a făcut dobitoc bătrân!

— A greșit, pentru-că tu ești tânăr, în floarea vieții...

Împărt. de *George Muntean* (Vrani).

POSTA REDACȚIEI

I. H. în Ascileu. Foaia numai dacă se trimit banii se poate espeda. Trimite deci 2 coroane.

St. P., inv. în P. Ne pare rău, dar' foaia gratuit nu o putem trimite.

P. O. în C. r. Pentru publicarea de poezii nu se plătește nimic.

T. C. în Tăt. Rugarea trebuie să o faci la direcția financiară, după-ce ai adevărintă dela primăria comunală. — Cartea anunțată a dlui *Conda* încă n'a apărut, întreabă-l pe dînsul.

M. G., inv. în P. Pune pe grumazi peste noapte un ștergar cu apă rece, învălit în unul uscat, să asuzi, apoi ia terpenin subțire și ferbând apă în o ulcea, picură terpenin și aburii îi tragi în gât. Amândouă trebuie repetate de mai multe-ori.

Ar. M. în Boian. Am mai primit o scrisoare, pe care vezi că o publicăm. Mulțumite.

G. H. în Bileag. Nu se poate. Tocmai societățile, unde o foaie se cetește de mai mulți trebuie să aboneze foile române.

G. D. și N. V. în P.-Aninoasa. Căldare sunt. Trimiteți bani, atât pentru foaie, cât și pentru călindar; numai așa se poate.

Abonentului nr. 3406. Căntecele bătrânești vi-le publicăm cu plăcere în foia »Foi Poporului« cele în adevăr bune și nu aveți a plăti nimic. Dialoguri potrivite ați în »Prietenul Săteanului« de *I. Pop Reteganul*. Scrie după ea la tipografia *Aurora A. Todoran* la *Gherla*. Acolo ați și căntece naționale. Cere dela tipografia aceea și catalogul, că-l capeti gratuit, din el apoi poți alege.

Abonentului nr. 1124. Grădina înțabulată fără știrea d-tale, numai pe calea legei o poți căpăta; deci du-te la un avocat român și-i spune din fir în pîr ce necaz ai, și acolo apoi ți-a spune ce-i de făcut și pentru cât îți poate descurca lucrul acesta. — Altcum nu se poate.

Abonentului nostru din Mocrea. Școală de stat pot înființa cei de sus în orice comună, fără de a întreba pe popor de se învoeste ori ba. Numai cât, să vezi d-ta: unde școala confesională e în bun rînd, nu au dreptul de a o închide și — unde 5% după darea directă e pus în folosința școalei confesionale, nu-l pot lua de acolo și da altei școale. Cam de comun numai pe numele școalelor confesionale defectuoase se fac școalele de stat, ori-unde află partizani în popor, cari își vînd interesele lor pentru te miri ce promisiuni sîci. Deci, ca să nu vă mustre conștiința că din a d-voastră vină vi-s'a închis școala și s'a înființat una de stat în locul ei, țineți pe cea conf. în starea cuvenită. Dacă și atunci vi-s'ar închide, veți avea cel puțin mîngăierea că nu din a d-voastră vină.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrei Baltes.**
Proprietar: Pentru »Tipografia« societate pe acțiuni: **Iosif Marschall.**

„Convorbiri Literare“.

»E un adevărat călindăr popular, care în afară de materia calendaristică obicinuită, conține materia cea mai potrivită pentru a ține deșteaptă conștiința națională în popor.

În »Dela 1848« se povestește luptele Românilor în contra asupritorilor unguri, ear' în »Răvașul nostru« se face o dare de seamă despre toate incidentele care au turburat viața românească din Ungaria dela Septembrie 1897 până în Sept. 98.

Intr'adevăr mai rar carte care se urmărească cu atâta unitate de concepțiune scopul propus.

„TIPOGRAFIA“, SOCIETATE PE ACȚIUNI ÎN SIBIIU.

A apărut:

CĂLINDARUL POPORULUI

— pe 1900 —

Anul al XV-lea. — Ediție iubilară.

Prețul 20 cr. es. și 5 cr. porto. Compactat în pânză, de salon 50 cr. și 10 cr. porto postal.

„Floare albastră“.

»E anotimpul călindarelor. În românește până acum n'a apărut decât acesta, și probabil că el va fi până la sfârșit cel mai potrivit scopului pe care 'și-l-a propus, dintre toate călindarele cari vor apăre de acum înainte în țeară.

Publicația »Tipografiei« din Sibiu face o fericită excepție și merită să o relevăm. »Călindarul Poporului« e, cu adevărat, scris pentru poporul român, e o mică cronică a evenimentelor petrecute în țările locuite de Români, un modest dar puternic imbold de îmbărbătare la luptă, de înflăcărare a sentimentului patriotic.

20

Cel mai bogat

călindăr românesc în monarhie. Conține 14 articoli literari, istorici, economici, poesii, doine, snoave și glume.

„Doine și icoane din lumea românească“.

Cel mai ieftin

călindăr românesc. Deși e mai bogat cu o coală ca anul trecut, se vinde tot numai cu prețul cel vechiu de

20 cr.

Călindarul Poporului

pe anul visect

1900.

Anul XV.

SIBIIU.

Editura și tiparul »Tipografiei«, societate pe acțiuni.

Ilustrațiile.

1. Români din Bănat. — 2. Țărani bătrâni din Săcele (l. Brașov). — 3. † Generalul Mihail cav. de Trapșa. 4. Valea Șoimului (privește). — 5. † Alesandru Filip. — 6. † Ioan Bran de Lemény. — 7. Regele Carol al României. — 8. Regina Elisabeta (Carmen Sylva). — 9. † Ioana Bădilă n. Moldovan. — 10. »Porțile-de-fer«. — 11. Mihail Butean de Bera (mareproprietar în Ciomacoz, care a făcut fundațiuni de 17.750 fl. într'o lună). — 12. Floriana Butean n. Jucan. — 13. Grigorie I. Brătianu, primul președinte al Ligei. — 14. M. Sa Monarchul Francisc Iosif I. — 15. Țarul Rusiei Nicolae II. — 16. Emil Loubet, președintele Republicii franceze. — 17. Umberto, regele Italiei. — 18. Prof. Grig. To-cilescu. — 19. Fruntașii comunei Găleş: Preotul, primarul și notarul, la 1867.

20

Cel mai frumos

între toate călindarele dela noi. Hârtie fină, litere nouă, dese, tipar frumos, împodobit cu

19

ilustrațiuni!

„Românii la Roma“. Raport amănunțit despre mândrele și imposantele sărbări din »Forul Traian« cu ilustrațiuni.

Prețul tot cel vechiu numai

20 cr.

20

„Familia“.

»O carte dragă ca execuțiune tehnică, variată ca material, și națională ca tendență, mai pe sus de toate națională e »Călindarul Poporului« de pe anul ce vine (1899).

Cetindu-l, îți pare că stai de vorbă cu un țăran așezat și cuminte, care știe să spună atâtea lucruri, încât 'ți-e mai mare dragul să-l asculți... Despre Răvașul nostru zice: »Răvașul« a devenit un fel de gazetă anuală, care conține în resumat toate chestiunile ventilate în presa noastră periodică în decursul anului.

„Răvașul Nostru“.

Icoană fidelă despre toate întâmplările de peste an din viața politică, culturală, literară și economică a Românilor. »Răvașul« e împodobit cu ilustrațiuni ca:

Împăratul-Rege. — Țarul Rusiei. — Suveranii României. — D-na Bădilă etc.

„Liga Română“.

»E un călindăr drag, interesant și instructiv, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui Român doritor de a fi în curentul afacerilor românești de peste munți.

Sub titlul »Răvașul nostru«, călindarul publică cronică întreagă a cauzei naționale. O serie de bine reușite ilustrațiuni dau publicațiunei un aspect cât se poate de simpatice.

20

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

[8] 29—

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăci-mare Nr. 8.

CAMPBOR-EIS

Medicament probat de casă

în contra roșetii la față, la mâni
și în contra gădiliturii uscate

Prețul unei doze 80 bani (40 cr.)

Espedare zilnică cu posta.

(de Chesebrough, Manufacturing Co, in New-York).

Deposit: În apteca lui CAROL MÜLLER în SIBIU, Piața mare nr. 10,
în palatul Br. Brukenthal.

[58] 11—20

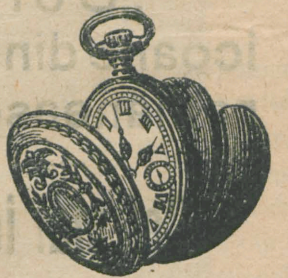
JULIUS ERÖS

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 5.—	până 12 C.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	» 9.—	» 20 »
Oroloj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	» 18.—	» 30 »
Oroloaj pentru dame din aur, veritabil de Genf	» 24.—	» 70 »
Oroloaje pentru domni d'n aur, veritabil de Genf	» 40.—	» 160 »
Deșteptător de nichel, marcă fină	» 4.—	» 6 »
Oroloaje cu pendul franc, cu resare, în cutii frumoase	» 10.—	» 30 »
Oroloaje cu pendul vienez cu ponduri	» 28.—	» 70 »
Oroloaje de părete, diferite modele	» 4.—	» 30 »
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	» 12.—	» 40 »
Lanțuri de oroloaje pentru dame, de aur	» 18.—	» 60 »

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 40.—	până 140 C.
Inele de aur de tot felul	» 4.—	» 48 »
Inele de aur cu diamant veritabil	» 12.—	» 52 »
Inele de aur cu brilliant veritabil	» 24.—	» 300 »
Inele de aur cu brilliant imitat	» 7.—	» 12 »
Cercei de aur de tot felul	» 4.—	» 12 »
Cercei de aur cu diamant veritabil	» 13.—	» 80 »
Cercei de aur cu brilliant veritabil	» 46.—	» 500 »
Cercei de aur cu brilliant imitat	» 7.—	» 12 »
Brățare de aur de tot felul	» 20.—	» 40 »
Broșe de aur de tot felul	» 12.—	» 40 »
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	» 2.—	» 8 »
Cercei și inele de argint	» 1.60	» 4 »
Brățare și broșe de argint	» 1.60	» 10 »

Juvaere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țiltoare de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din ofiolu și pe fiecare bucată se poate vedea esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectuesc imdelat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“).

[44] 21—52